

ŽIROVNICA

Trajnostno poročilo Žirovnica

2025

“Gost si na tem planetu, zato se pričakuje od tebe, da boš zapustil takega, kakršnega si našel, ali boljšega.”

(Marlo Morgan)

V Žirovnici ohranjamo in nadgrajujemo zavezanost trajnostnemu razvoju destinacije kot ponosni nosilci srebrnega znaka Slovenia Green.

Leto 2025 je v Žirovnici zaznamovalo nadaljevanje sistematičnega razvoja destinacije ter nadgradnjo obstoječih upravljaljskih pristopov. Obnova Prešernove rojstne hiše je zahtevala premišljeno usmerjanje obiskovalcev in prilagoditev programov. Ob tem smo okrepili projektno delo, izboljšali sodelovanje z lokalnimi deležniki ter nadaljevali uvajanje ukrepov na področjih mobilnosti, upravljanja kulturne dediščine in organizacije prireditev.

Trajnostni pristopi niso več ločen sklop aktivnosti, temveč so postali integriran del vsakodnevnega delovanja Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica.

Vizija in cilji razvoja

Naša dediščina je naš ponos. Naravno in kulturno dediščino Žirovnice razumemo kot temelj identitete kraja in ključno razvojno prednost destinacije. Usmeritev razvoja je tudi v letu 2025 temeljila na treh vsebinskih stebrih:

- trajnostni – odgovorni turizem,
- kulturni turizem,
- aktivni turizem.

1 Transparentno upravljanje dediščine in sodelovanje z lokalno skupnostjo

Zavod je upravljevalec treh spomenikov državnega pomena – Prešernove in Finžgarjeve rojstne hiše ter vaške lipe v Vrbi ter dveh spomenikov lokalnega pomena – Čopove rojstne hiše in Janševega čebelnjaka, prav tako je tudi upravljevalec tematske poti Pot kulturne dediščine Žirovnica.

Z razstavami (razstava o prenovi Prešernove rojstne hiše), dogodki (predstavitve knjig) in mednarodnimi sodelovanji (International House Museum Days), ki dopolnjujejo dediščinsko ponudbo, krepimo vlogo muzejskih hiš kot živih kulturnih prostorov. Hkrati smo zaradi začasnega zaprtja Prešernove rojstne hiše za obiskovalce, ki si hiše niso mogli ogledati v živo, razvili nadomestne (tudi digitalne) vsebine.

Sodelovali smo v delovni skupini Ministrstva za kulturo za pripravo Načrta upravljanja Prešernove rojstne hiše, skupaj z ZVKD in Gorenjskim muzejem. Javnost smo obveščali o poteku obnove in o prihodnjem upravljalnem modelu, s čimer smo krepili razumevanje pomena varovanja kulturne dediščine. Tradicionalni Pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica je tudi v letu 2025 povezal lokalna društva, ponudnike, prebivalce in obiskovalce. Lokalne ponudnike in lokalne izdelke promoviramo in prodajamo njihove izdelke v spletni trgovini Žirovnica.

2 Trajnostna mobilnost in upravljanje naravnega okolja

Ob večjih prireditvah (Pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica, KašArt festival) smo obiskovalce spodbujali k prihodu z vlakom; Slovenske železnice so na dan pohoda uvedle dodatne postanke.

Za koncert v Završnici smo organizirali prevoz z železniške postaje Žirovnica, s čimer smo zmanjšali individualne prihode z osebnimi vozili. V veljavi ostaja omejitev prometa v dolini Završnice ter sistem upravljanja parkirišč in rezervacij piknik prostorov v Rekreativnem parku Završnica.

V sodelovanju z lokalnimi društvi skrbimo za redno vzdrževanje pohodniških in gorskokolesarskih poti, uredili smo tudi pot od Vodostana do doline Završnice. Obiskovalce in lokalno prebivalstvo aktivno spodbujamo k uporabi trajnostnih oblik mobilnosti, kot sta kolesarjenje in hoja.

3 Trajnostna organizacija prireditev

Vse večje prireditve v letu 2025 (KašArt festival, Prešerna noč, koncert v Završnici, Mala scena, Pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica) so bile organizirane z upoštevanjem naslednjih načel:

- sodelovanje z lokalnimi ponudniki hrane in storitev,
- uporaba lončkov za večkratno uporabo in zmanjševanje plastike za enkratno rabo,
- ozaveščanje obiskovalcev o odgovornem ravnanju v naravnem okolju,
- spodbujanje hoje med posameznimi prizorišči (Pot kulturne dediščine Žirovnice).

4 Izobraževanje in krepitev kompetenc

Zaposleni v turizmu so skoraj vedno prvi v stiku z obiskovalci in tako močno vplivajo na njihovo dobro počutje v destinaciji. Vplivajo na to kako bodo doživeli in sprejeli bogato kulturno dediščino, čebelarstvo tradicijo, čudovito naravo, lokalno hrano in lokalne izdelke.

Etičnemu kodeksu turističnih vodnikov v destinaciji Žirovnica sledijo zaposleni in zunanji sodelavci, njihovo znanje pa vsako leto nadgrajujemo z različnimi izobraževanji. Tokrat smo si primere dobre prakse ogledali v Varaždinu in v Kajžnkovi hiši v Ratečah, kjer smo se seznanili z upravljanjem in interpretacijo etnološke dediščine v muzejski hiši.

Na delavnicah in izobraževanjih v okviru Skupnosti Julijske Alpe in Konzorcija Slovenia Green so zaposleni nadgradili znanja s področja trajnostnega upravljanja destinacij, interpretacije kulturne dediščine in uporabe sodobnih digitalnih orodij.

Turistične ponudnike v Žirovnici smo povabili na letno srečanje, kjer smo predstavili novosti za obiskovalce Žirovnice. Po srečanju je sledilo strokovno predavanje o uporabi rezervacijskih platform, kot je Booking, ter drugih sistemih za oddajanje nastanitvenih kapacitet. Predavanje je bilo usmerjeno v izboljšanje uporabniške izkušnje turistov, učinkovitejše upravljanje rezervacij in dvig kakovosti nastanitvene ponudbe v destinaciji.

5 Komunikacija trajnosti in ozaveščanje javnosti

Trajnostne vsebine redno komuniciramo preko:

- lokalnih medijev,
- spletnih kanalov,
- promocijskih materialov,
- dogodkov in strokovnih srečanj,
- sodelovanja v mednarodnih pobudah.

Zaključek

Leto 2025 je zaznamovalo obdobje prilagajanja, utrjevanja doseženih rezultatov ter vzpostavljanja dodatnih temeljev za prihodnji razvoj destinacije. Z doslednim spremljanjem kazalnikov, nadgradnjo upravljavskih pristopov in povezovanjem ključnih deležnikov smo okrepili odpornost turistične ponudbe ter njeno kakovost.

Poseben poudarek smo namenili učinkovitemu upravljanju obiskovalcev in razpršitvi turističnih tokov. Ob tem smo krepili kompetence zaposlenih in spodbujali inovativne pristope v interpretaciji kulturne dediščine.

V prihodnje ostaja naša usmeritev jasna: nadgradnja trajnostnih praks, merljivo izboljševanje okoljskih in družbenih učinkov ter dolgoročno ohranjanje ravnovesja med razvojem turizma in kakovostjo bivanja lokalne skupnosti. Žirovnico bomo še naprej razvijali kot premišljeno upravljanjo destinacijo, ki temelji na znanju, sodelovanju in odgovornem odnosu do prostora.

